

Vitale Landbouw - Memo capaciteitsvraagstuk

9 maart 2020 – V3.0

Aanleiding

Het buitengebied zit midden in een transitie. Dat geldt voor heel Nederland, maar vooral ook voor gemeenten met veel veehouderijlocaties. Dat agrarische bedrijven stoppen is niet iets dat zich nu ineens voordoet, dat speelt al sinds jaar en dag. In de afgelopen 20 jaar is het aantal veehouderijbedrijven met circa 66% afgenomen in de provincie Limburg, terwijl het aantal dieren redelijk gelijk is gebleven, zo blijkt uit cijfers van het CBS. Toch zijn we inmiddels in een stroomversnelling terecht gekomen door de hele stikstofproblematiek en de maatschappelijke discussie rondom de veehouderij.

Veel agrarische bedrijven houden het voor gezien. Zij zijn dichtbij hun pensioen of hebben geen opvolger. Ze zijn de regeldruk moe of missen een duidelijke langetermijnvisie van de overheid. Of ze maken zich zorgen over het verdienmodel van hun bedrijf en zouden graag een 'andere weg' inslaan die beter aansluit bij hun persoonlijke interesses of mogelijkheden. De verschillende regelingen om een bedrijf te beëindigen zijn daardoor aantrekkelijk geworden voor veel ondernemers en zij zien daarin kansen om schuldenvrij te kunnen stoppen met hun bedrijfsvoering. Dat is een emotioneel proces en in sommige gevallen ook een langdurig proces. Niet alleen vraagt dit veel van de ondernemer; het vraagt ook veel van de gemeenten. We staan hiervoor gezamenlijk met de ondernemers aan de lat en merken dat het ons aan voldoende capaciteit ontbreekt om voldoende het hoofd te kunnen bieden aan deze uitdagingen. Het betreft namelijk enerzijds een groter beroep op de beschikbare capaciteit voor autonome beleidsuitvoering, maar ook nieuwe (extra) opgaven die dar bovenop komen. Daardoor kunnen we onvoldoende slagvaardig inspelen op de transitie van het buitengebied en moeten we mogelijk kansen laten liggen. Dit wordt feitelijk door alle zes de Peelgemeenten onderschreven.

Doel

Doel van dit memo is het capaciteitsvraagstuk onder de aandacht te krijgen van de bestuurders, om samen te komen tot slimme oplossingen en samenwerkingsverbanden. De memo wordt sonderend voorgelegd aan de bestuurders.

Werkzaamheden

In het kader van de transitie van het buitengebied, wordt bijvoorbeeld beslag gelegd op de ambtelijke capaciteit door de volgende werkzaamheden:

- Deelnemers van de Subsidieregeling sanering varkenshouderij moeten worden begeleid (gem. 8-10 gesprekken per deelnemer, waarbij sommige gemeenten tientallen aanmeldingen hebben);
- Aan de hand van dergelijke gesprekken volgen veel uitzoekwerkzaamheden;
- Er wordt nog gewerkt aan het opstellen van sloopregelingen en eventueel ander flankerend beleid. Dit komt mede door de onverwacht grote hoeveelheid aanmeldingen voor de Srv en ook door de soms grote financiële 'gaten' tussen bedrijfsbeëindiging enerzijds en vergoeding vanuit de Srv anderzijds;
- Er vinden nog volop controles plaats bij de Gedoogstoppers in het kader van Toezicht en Handhaving, waaruit ook de nodige aandachtspunten naar voren komen waarop actie moet worden ondernomen;
- De meeste Gedoogstoppers moeten nog aan de slag met het wijzigen van hun bestemmingen. Dit vraagt begeleiding vanuit de gemeenten. Ook zullen vergunningen ingetrokken moeten worden;

Vervolg Vitale Landbouw - Memo capaciteitsvraagstuk

- Gemeenten moeten in het kader van de stikstofproblematiek te kopen rechten inventariseren om ook gemeentelijke projecten via externe saldering te kunnen laten plaatsvinden. Steeds vaker melden zich ook aanbieders (bedrijven die willen stoppen) met de vraag of er belang is bij de stikstofrechten;
- Gemeenten wordt gevraagd deel te nemen aan de Gebiedstafels in het kader van stikstof;
- Er volgen met enige regelmaat inventariserende vragen vanuit Provincie in verband met stikstof, waar veel uitzoekwerkzaamheden volgen;
- De provincie gaat aan de slag met natuurherstelplannen, waarbij ook een beroep op gemeentelijke capaciteit kan worden gedaan;
- Er moet controle plaatsvinden op niet-stoppers om niet-gebruikte vergunningen te ontdekken (latente ruimte);
- Gemeenten moeten alle data op orde hebben (Web-BVB);

Dit zijn in de meeste gevallen werkzaamheden die bovenop de reguliere werkzaamheden zijn gekomen van de gemeenten. Aandachtspunt is dat het vaak gaat om werkzaamheden waarbij het nodig is om met de eigen ambtenaren en lokale kennis te opereren, waardoor in mindere mate een beroep op externen kan worden gedaan. Daar komt bij dat op sommige van deze werkzaamheden hoge tijdsdruk rust: zo zal het RVO uiterlijk halverwege april 2020 beschikkingen toesturen aan deelnemers van de Srv die in aanmerking komen, waarna omstreeks half juni duidelijk moet zijn of de ondernemer wil ondertekenen of niet. Op dat moment moet dus duidelijkheid bestaan over de toekomst van de ondernemer. Hierbij gaat het vooral om situaties die te maken hebben met doorontwikkelingen op het vrijkomende bouwvlak. Focus is de planologische/vergunbare invulling van nieuwe ideeën die op basis van vigerend beleid momenteel onmogelijk lijken.

Oplossingsrichtingen

Het gaat het bij stoppende bedrijven, zoals bij deelnemers van de Srv, om het volgende:

1. de ondernemers willen een samenhangende begeleiding vanuit de overheid. Lang niet iedere ondernemer weet de weg, begrijpt de taal, snapt de regels. De ervaring leert dat ze een duidelijk aanspreekpunt willen die hen helpt in dat proces, op die onderdelen waarvoor de gemeente een beslisverantwoordelijkheid heeft. En vervolgens ook bij het gehele proces aanwezig is, vergelijkbaar met de ondersteuning die is geboden in het kader van de pilot Stichting Keukentafel;
2. Tegelijkertijd is het inhoudelijk werk in het begin vooral creatief zoeken naar een oplossing / maatwerk, wanneer blijkt dat bestaand beleid en regelgeving mogelijk onvoldoende uitkomst biedt. Hoe combineer je de vraag van de ondernemer (die dat vaak nog moet ontwikkelen) met de mogelijkheden die regels en vooral beleid bieden. Als dat eenmaal is afgesproken volgt de uitwerking binnen regulier werk (vergunning, bestemmingsplan). Voorkomen moet worden dat dit twee processen worden, door de juiste personen te betrekken in beide processen zorg je voor een goede doorloop. Dat vraagt teamwerk binnen de gemeentelijke organisaties. Alleen dan kunnen we efficiënt werken en hebben we de ondernemer iets te bieden. En dit alles vanuit de situatie dat de ondernemers met zijn adviseur zijn ideeën voldoende onderbouwt.

Er zijn verschillende oplossingsrichtingen denkbaar:

1. Willen we zaken regionaal regelen dan ligt het voor de hand om te kiezen voor de inzet van procesbegeleiders die de gemeentelijke taal kent, maar er vooral is voor de ondernemer. Deze procesbegeleiders kunnen de gesprekken tussen ondernemer en gemeente stroomlijnen door voorwerk te verrichten en bestaande mogelijkheden met hen door te spreken;
2. Er kan voor worden gekozen om ondersteuning in te vliegen voor het doorlopen van de 'feitelijke procedures', daar waar lokale kennis minder nodig is.

Vervolg Vitale Landbouw - Memo capaciteitsvraagstuk

3. Er kan daarnaast ook worden gekozen om een aantal mensen uit de verschillende gemeenten (en eventueel andere partijen) in te schakelen die als een regionaal expertteam kunnen worden ingezet bij met name het creatieve deel van het inhoudelijk werk, al dan niet ondersteund vanuit provincie en RVO. Niet om het over te nemen, maar om de gemeentelijke teams te faciliteren. Daardoor benutten we elkaar sterke kanten en zijn we niet ieder voor zich bezig nieuwe mogelijkheden te zoeken. Om deze personen vrij te spelen moeten de reguliere werkzaamheden van deze personen worden opgevangen (door extra inhuur);
4. De Srv zal tijdens de uitvoering vragen oproepen. Dit regionaal voorbereiden kan voordelen opleveren (regionaal kennis delen). Overigens is ook een regionale afstemming over de aanpak Stikstof nodig om te zorgen we niet alles dubbel doen en vooral om van elkaar te leren;
5. We kunnen een prioritering in aanmeldingen vanuit de Srv hanteren. RVO bepaalt in eerste instantie welke locaties in aanmerking komen voor de Srv (medio april is de uitkomst hiervan duidelijk), wat praktisch betekent dat de in aanmerking komende bedrijven waarbij een mogelijk 'bestemmingsplan-conflict' optreedt met prioriteit opgepakt moeten worden. Daarna de bedrijven met de hoogste stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Als laatste de bedrijven met een lage geurscore en met weinig stikstofdepositie. Op deze wijze kan de meeste tijd worden besteed aan de casussen die dat het hardst nodig hebben;
6. Gouverneur Bovens heeft laten weten dat bij het Rijk adviseurs beschikbaar zijn om bij te springen, maar dat daar tot op heden geen beroep op is gedaan. Het is de moeite waard na te gaan in hoeverre zij ons kunnen ondersteunen;
7. Gemeenten kunnen in verband met de Srv vanuit het Rijk een bijdrage van € 25.000,- per deelnemend bedrijf verwachten. Dit geld kunnen we mogelijk benutten voor de eventuele inhuur van capaciteit.

Kanttekeningen

1. Aandachtspunt is hoe we aan ondersteuning kunnen komen. Ervaring leert dat het werven van nieuw personeel moeilijk verloopt. Wellicht dat inhuur op opdrachtbasis hierin een uitkomst biedt.
5. Hanteren van een prioritering in aanmeldingen vanuit de Srv ontslaat ons niet van het uitgangspunt dat Minister Schouten (via RVO) voldoende geld beschikbaar wil stellen om alle aanmeldingen te laten deelnemen (mits uiteraard wordt voldaan aan de eisen). Een prioritering leidt dus per saldo niet tot minder aanmeldingen;
7. Op dit moment is bij de gemeenten onvoldoende bekend wat de voorwaarden zijn van de Rijksbijdrage á € 25.000,- per deelnemend bedrijf en waar dit geld aan kan worden besteed. Het is aannemelijk dat het alleen gaat om bedrijven die daadwerkelijk de overeenkomst met RVO ondertekenen, terwijl een groot deel van het werk om tot die beslissing te kunnen komen op voorhand al plaatsvindt. Er ligt uiteraard ook een grote verantwoordelijkheid voor de ondernemer en diens adviseur; uiteindelijk gaat het om vrijwillige deelname.